



# Kadernota 2017

Gemeente Hilversum

## 1. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2017. Met deze Kadernota informeren wij u over de speerpunten (sterprogramma's) van ons beleid en de financiële ontwikkelingen die wij voor de gemeente Hilversum in de komende periode voorzien. Met de vaststelling van deze nota geeft u de kaders aan voor de opstelling van de Programmabegroting 2018. In de Kadernota worden de beleidsmatige- en financiële ontwikkelingen, die zich na de vaststelling van de lopende begroting hebben voorgedaan gemeld. Er wordt een afweging gemaakt op welke terreinen er meer geld noodzakelijk is en waar eventueel dekking gevonden kan worden. Het is aan de raad om deze kaders te stellen voor de uitwerking van de (meerjaren)begroting.

Dit college heeft voor deze collegeperiode haar politieke prioriteiten extra zichtbaar gemaakt in vijf sterprogramma's: Nieuwe Zorgetaken, Centrum, Mediastad, Wonen en Buurten. Gezien het einde van deze collegeperiode in 2018, is het jaar 2017 een laatste uitvoeringsjaar waarin kan worden bijgestuurd en zijn we nu in de fase beland waarin grotendeels kan worden teruggekeken op de reeds behaalde resultaten.



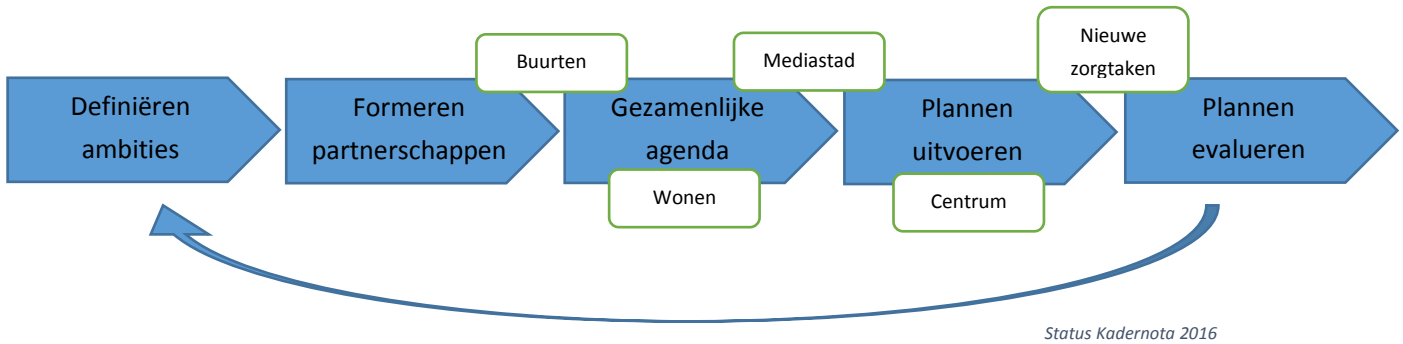
De stand van zaken en vooruitblik voor de vijf sterprogramma's staat in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 3 van staan alle financiële afwijkingen apart toegelicht. Deze afwijkingen zijn ingedeeld in de categorieën 'bekend door voorstel of Raadsinformatiebrief', 'bekende ontwikkelingen op de sterprogramma's', 'autonome ontwikkelingen', 'knelpunten organisatie', 'overige financiële ontwikkelingen' en 'aanpassingen financieel beleid'. Daarnaast wordt een deel van het resultaat 2016 herbestemd.

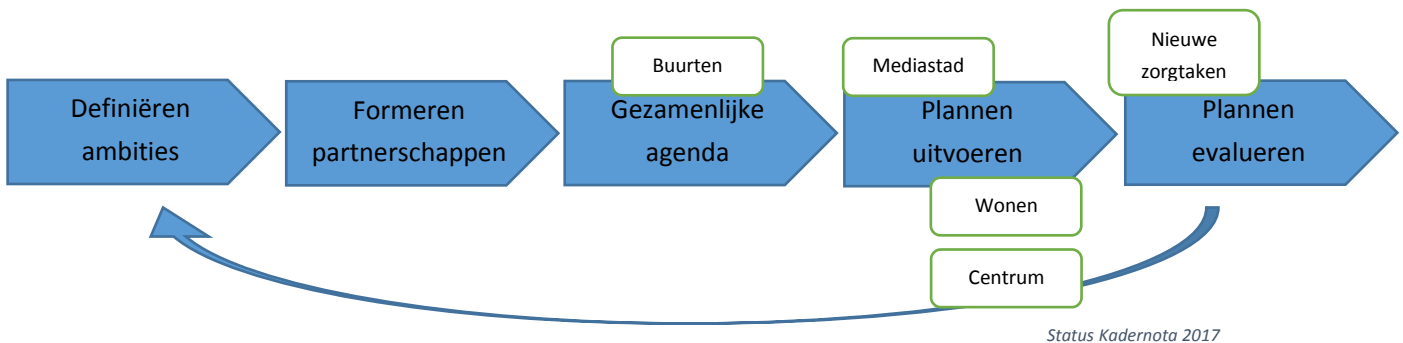
Afsluitend staat in hoofdstuk 4 het totale financiële beeld. Het financiële beeld voor de komende jaren is onverminderd positief.

## 2. Sterprogramma's

Bij de start van deze collegeperiode is met de sternota prioriteit gegeven aan vijf "ster"-thema's. Dit zijn de speerpunten van ons beleid. Op deze thema's zijn vijf sterprogramma's geformuleerd. Deze hebben zich in de afgelopen jaren verder ontwikkeld en zijn nu grotendeels in de uitvoering. In de kadernota 2016 was ter illustratie voor de stand van zaken onderstaande figuur opgenomen.



Afgelopen jaar zijn wederom grote slagen gemaakt in alle vijf de programma's. De volgende figuur laat zien wat de situatie van dit moment is. Daarin is te zien dat de sterprogramma's, zoals mag worden verwacht, in de eindsprint zitten naar resultaten en realisatie van de beoogde doelen.



Hieronder beschrijven we deze status en lichten we toe wat we willen bereiken in de resterende collegeperiode en welke accenten we voor 2018 verwachten. Per Sterprogramma is ter informatie een tabel opgenomen met de meerjarensaldi uit de begroting 2017, uitgesplitst naar begrotingsprogramma. De voorgestelde wijzigingen worden in de begroting 2018 verwerkt, nadat de Kadernota is vastgesteld.

## Nieuwe Zorgtaken

In de afgelopen twee jaren is er hard gewerkt aan een goede overname van de nieuwe taken die de gemeente erbij heeft gekregen op de terreinen van jeugd, Wmo en Participatie. We hebben vanuit het Sociaal Plein een goede 'zachte landing' gerealiseerd van deze nieuwe taken.

Met de overname van de nieuwe taken zijn we eveneens gestart met de doorontwikkeling van een goede zorg en ondersteuning in Hilversum: de transformatie. We zien dat het Sociaal Plein een belangrijke spil is geworden in onze gemeente en dat steeds meer inwoners en professionals het Sociaal Plein weten te vinden. Dit heeft geleid tot een toenemende werkdruk bij het Sociaal Plein. Voor een goede dienstverlening aan onze inwoners is het noodzakelijk om komende jaren extra te investeren in menskracht, ICT en communicatie. In het project WINST hebben we de ontwikkelagenda van het Sociaal Plein uitgewerkt en aan de hand van het projectvoorstel heeft de raad besloten over de inzet van de benodigde extra middelen.



Een belangrijke ambitie die we in de transformatie willen realiseren is het voorkomen van zwaardere hulp en ondersteuning. Hier raken de Sterprogramma's Buurten en Nieuwe Zorgtaken elkaar. Met stevige buurten en de zorgnetwerken willen we – samen met de inwoners en maatschappelijke partners - ervoor zorgen dat in het sociaal domein kleine problemen licht blijven en preventief in de nabijheid opgepakt kunnen worden. Een 'onsje welzijn voorkomt een kilo zorg'. Dit vraagt om investeringen in de preventie (zie programma Buurten), waarbij we voor het versterken van het welzijn ook de komende jaren bekijken hoe we – nu nog specialistische vormen van ondersteuning - kunnen ombouwen naar algemene voorzieningen in de wijken.

Tenslotte is een speerpunt in de transformatie het verbeteren van de zorg en ondersteuning van de meest kwetsbaren in onze samenleving. De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek werken op dit terrein nauw samen en hebben recent hun toekomstplannen vastgelegd in de regionale nota Bescherming en Opvang. Om deze plannen daadwerkelijk te kunnen realiseren is er extra inzet nodig in de regionale samenwerking. Ook Hilversum wordt gevraagd om deze bijdrage aan de regionale samenwerking te leveren. Dit geldt ook voor andere onderwerpen uit het regionale uitvoeringsprogramma in het Sociaal Domein, zoals bijvoorbeeld het versterken van de samenwerking Jeugd & Onderwijs en het versterken van de relatie arbeidsmarkt en werkgelegenheid. Omdat we onvoldoende ambtelijke capaciteit voor het regionale uitvoeringsprogramma beschikbaar hebben, vraagt dit om een (tijdelijke) extra investering.

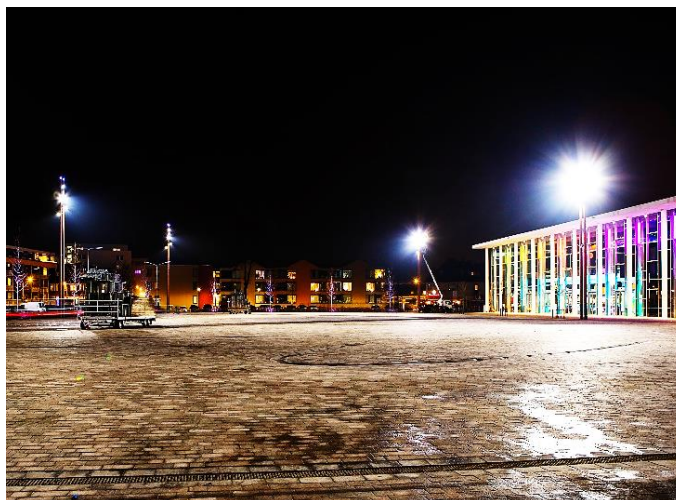
*actueel meerjarensaldo*

Programma	2017	2018	2019	2020	2021
02 Zorg	37.014	37.624	37.872	37.938	37.950
03 Werken	2.940	2.963	3.032	3.076	3.197
Vastgesteld saldo	39.954	40.587	40.904	41.014	41.147
02 Zorg	97				
Saldo na kadernota	40.051	40.587	40.904	41.014	41.147

bedragen x € 1.000

## Centrum

Bezoekers en ondernemers weten het centrum weer te vinden en beter te waarderen. Met de oplevering van het Marktpllein en Hilvertshof, maar ook van Silverpoint, Van Schijndel, Gooiland, Vida en MOUT is het resultaat van de inspanningen steeds meer zichtbaar. Bezoekersaantallen en bestedingen nemen toe, ook die vanuit de regio. Ondernemers vernieuwen hun zaak. Nieuwe concepten worden toegevoegd. Gevels worden opgeknapt, groen toegevoegd en kantoren omgevormd naar woningen. De aanpak werkt. Investerings van de gemeente lokken aantoonbaar investeringen vanuit de markt uit. En andersom.



Tegelijkertijd is er nog veel werk aan de winkel. De plannen voor het Stationsgebied krijgen steeds meer vorm. Een logische, aantrekkelijke route van station naar centrum, bij Hilversum passende bebouwing, meer fietsparkeervoorzieningen, groen, media en een betere autobereikbaarheid zijn daarbij uitgangspunten. Ook wordt gewerkt aan meer programma op en rond de Kerkbrink (media-cultuur). Door herinrichting van Gooilandplein in 2017 wordt de doorstroming van dit deel van de centrumring beter. Het centrum scoort als het gaat om bereikbaarheid, met name per auto, echter nog onvoldoende.

De openbare ruimte krijgt een stevige impuls. Zo worden de fietsparkeerproblemen aangepakt. Door het toevoegen van (in pandig) fietsparkeren en handhaving in de openbare ruimte worden bezoekers gastvrij ontvangen en ontstaat een veel prettiger straatbeeld. Verder wordt het centrum schoner, groener en duurzamer. Concreet door meer en slimmer schoon te maken, door het toevoegen van groen(bakken), het plaatsen van PMD afvalbakken en van ondergrondse verzamelcontainers.

2017 staat verder in het teken van marketing en acquisitie. De stichting Centrum Hilversum, inmiddels een stevige organisatie, ontwikkelt door tot citymarketingorganisatie. Door aan te sluiten bij het verhaal van de stad ontstaat een sterk merk. Het centrum en de diverse deelgebieden hierbinnen worden daarin goed neergezet.

### *actueel meerjarensaldo*

Programma	2017	2018	2019	2020	2021
01 Wonen en leven	250	263	260	657	657
03 Werken	494	376	376	376	376
Vastgesteld saldo	744	639	636	1.033	1.033
01 Wonen en leven		260	100	100	
03 Werken		300	300	300	300
Saldo na kadernota	744	1.199	1.036	1.433	1.333

bedragen x € 1.000

## Mediastad

Het programma kenmerkt zich door de intensieve samenwerking met partners in de stad, de regio en in het land. Samen bouwen we verder aan een vitale mediastad als dé plek voor de productie van digitale content in Nederland. Dat doen we op drie belangrijke thema's: talent, innovatie en podium.

### Talent

De Hilversum Media Campus (HMC) is de plek waar talenten en professionals worden (bij)geschoold voor een carrière in de media. Voor bedrijven is het van belang dat ze toegang hebben tot nieuw talent; Hilversum heeft goed opgeleide mensen nodig om een sterke economie te behouden en te ontwikkelen. Hilversum Media Campus zal in het komend jaar moeten laten zien dat ze ondernemend is en snel op de vraag van bedrijven kan inspelen. Het uitbouwen van de in 2016 gestarte VR Academy, het lectoraat Sport en Media in samenwerking met Ziggo en ITworks zijn voorbeelden. Ook is het belangrijk dat het netwerk van partijen die meefinancieren wordt uitgebreid. De verwachte groei van het aantal deelnemers in het komende jaar is 20%.

### Innovatie

Samen met de regio Gooi en Vecht is een innovatiefonds *Digitale media en creatieve innovatie* gestart dat wordt ingezet voor broedplaatsontwikkeling in de regio, het aantrekken van startups en de ontwikkeling van innovatieprojecten. Doel is in de komende drie jaar 400 fulltime arbeidsplaatsen te realiseren. De voorbereiding voor de realisatie van een Smart City Network door middel van onder andere slimme lantaarnpalen wordt gestart. Met partners op en rond het Media Park wordt een verkenning opgestart naar de toekomstige ontwikkeling van het park. We weten dat de radio- en televisie-industrie onder druk staat en dat het Media Park zich zal moeten gaan omvormen om aantrekkelijk te zijn voor de nieuwe mediabedrijven. De ontwikkeling vraagt een lange adem en forse investeringen. De gemeente speelt een aanjagende en verbindende rol.

### Podium

De Media Mile maakt de media zichtbaar op straat. Met partners ontwikkelen we een route die loopt van het Stationsplein, de Vorstin naar het Media Park, en via het MCO en de Kerkbrink door het centrum weer naar het station. Op deze route worden fysieke elementen neergezet, activiteiten georganiseerd, en content wordt beschikbaar in de openbare ruimte. De route zal aantrekkelijk zijn voor bezoekers en inwoners van de Mediastad en biedt bedrijven de mogelijkheid om met digitale producten en diensten te experimenteren.

Hilversum is de verhalenfabriek van Nederland en dat gaan we nog sterker uitdragen. Festivals met een (inter)nationale aantrekkingskracht zoals de Dutch Media Week, waaronder Dudok in Concert, de Open Studio Dagen, het Drone Festival en het Scenecs Internationaal Filmfestival trekken steeds meer partners en bezoekers. Stichting Centrum Hilversum ontwikkelt zich tot marketingorganisatie voor de stad. Zo realiseren we samen meer uitvoeringskracht en wordt het merk Mediastad herkenbaar voor inwoners, bedrijven en bezoekers.

#### actueel meerjarensaldo

Programma	2017	2018	2019	2020	2021
01 Wonen en leven	1.015	580	440	300	300
02 Zorg	10	10	10	-	-
03 Werken	742	701	776	637	637
04 Bestuur	258	258	258	50	50
Vastgesteld saldo	2.025	1.549	1.484	987	987
01 Wonen en leven		350	250	150	150
03 Werken	30	150	100	50	
Saldo na kadernota	2.055	2.049	1.834	1.187	1.137

bedragen x € 1.000

## Wonen

In 2017 plukken we de vruchten van het in de voorgaande jaren neergezet beleid. In de begroting van 2017 hebben we hier al op geanticipeerd. Het resultaat van 2016 geeft ons de mogelijkheid om binnen wonen hierin nog aanvullende keuzes te maken en zo de oogst te vergroten. Een mooie basis wordt daarmee ook voor de volgende college periode gelegd. Dit betreft onderwerpen die direct met wonen te maken hebben, maar ook activiteiten die het wonen in Hilversum aantrekkelijker maken.

### Taskforce

Begin 2017 zijn er prestatieafspraken gemaakt tussen de woningcorporaties, de huurdersorganisaties en de gemeente. Onderdeel van de prestatieafspraken is de uitgesproken ambitie een fors nieuwbouwprogramma in het sociaal segment te realiseren. Hilversum is een gewilde woongemeente. Landelijk zien we de woningmarkt weer aantrekken en dat heeft ook zijn effect op de lokale Hilversumse woningmarkt. Naast woningbouw hebben we in het verlengde van onze lokale en regionale woonvisie ook afspraken gemaakt over duurzaamheid, doorstroming, huurprijsbeleid, wonen en zorg. Het komt er nu op aan deze afspraken tot uitvoer te brengen. Een taskforce wordt opgericht om dit ook daadwerkelijk te monitoren en gezamenlijk knelpunten in de uitvoering te identificeren, te bespreken en op te lossen. Gemaakte afspraken zijn wederkerig en betrokken partijen hebben alle drie hun aandeel in de uitvoering. De gemeente ondersteunt en faciliteert de zogenaamde taskforce door het aanstellen van een secretaris. Hierdoor wordt geborgd dat de komende jaren ook daadwerkelijk de noodzakelijke (sociale huur)woningen worden gebouwd en de geschikte locaties tot ontwikkeling worden gebracht. Om de integraliteit tussen wonen en andere bestemmingen en functies als bedrijvigheid, maatschappelijk etc. goed te borgen blijven we daarbij aansluiten op de kaders en locaties vastgelegd in de structuurvisie 2030.

### Duurzaamheid

Als het gaat om duurzaamheid zijn er veel ambities die we niet op eigen kracht kunnen realiseren en waar we anderen bij nodig hebben. Dit jaar zijn we gestart met het aangaan van partnerships en maatschappelijke contracten met inwoners en private partijen. Het energieplatform zal in 2017 en 2018 diverse maatschappelijke contracten genereren, die leiden tot duurzame lokale energieopwekking en – besparing. De dialoog die ontstaat levert nu al meerwaarde op. Er zijn initiatieven voor omschakeling naar gasloze woningen en wijken en ook in regioverband zien we dat duurzaamheid aan belang en aandacht wint. Dit geeft mogelijkheid om ambities te bundelen en van elkaar te leren.

### Goois Natuurreservaat

Hilversum draagt het Goois Natuur Reservaat (GNR) een warm hart toe. In het afgelopen jaar is door het GNR, de gemeente en andere betrokken partijen veel geïnvesteerd in het voorbereiden van de

noodzakelijke transitie naar een sterke organisatie, die klaar is voor de toekomst en haar opgaven. Concreet betekent dit een scherpere focus op de kerntaken “beheer en recreatie” en het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen in samenwerking met externe partijen om ook de continuïteit en profilering van het GNR voor de toekomst veilig te stellen. Om deze transitie mogelijk te maken is het nodig dat Hilversum en de andere participanten van het GNR de komende jaren een extra bijdrage leveren.

### Erfgoed en monumenten

Het college heeft een Hilversums Restauratiefonds (HRF) opgericht. De hiervoor geraamde bijdrage zijn in de kadernota 2015 destijds als kapitaallasten vanaf 2017 opgenomen. Door samenwerking aan te gaan met het Nationaal Restauratiefonds (NRF) kunnen krachten worden gebundeld, waardoor het bereik, het delen van informatie en kennis en bekendheid van het HRF wordt vergroot. Hiervoor wordt een eenmalige storting gedaan in het NRF ten laste van de begroting 2017

In 2017 en 2018 wordt de nominatie van Zonnestraal voor de Unesco werelderfgoedlijst verder voorbereid. Er is een nieuwe situatie ontstaan doordat Zonnestraal vermoedelijk binnenkort een nieuwe eigenaar krijgt. Er heeft al overleg plaats gevonden tussen de gemeente en de beoogde eigenaar.

*actueel meerjarensaldo*

Programma	2017	2018	2019	2020	2021
01 Wonen en leven	1.335	670	570	570	570
Vastgesteld saldo	1.335	670	570	570	570
01 Wonen en leven	100	550			
Saldo na kadernota	1.435	1.220	570	570	570

bedragen x € 1.000

### Buurtten

Sterke buurten zijn belangrijk voor de toekomst van Hilversum. In het coalitieakkoord staat daarover: “De invloed en betrokkenheid van Hilversummers op hun directe woon- en leefomgeving wordt groter. We zetten in op de eigen kracht van mensen die samenwerken om de (sociale) omgeving te versterken”. Deze ambitie staat niet op zichzelf. Hij heeft tot doel de sociale cohesie te versterken (betrokkenheid en geborgenheid) en de gevoelde kloof tussen inwoners en overheid te overbruggen. In het advies ‘Loslaten in vertrouwen’ uit 2012 zette de Raad voor het Openbaar Bestuur de opgave landelijk op de agenda . Daarin wordt ook onderkend dat onze samenleving – zeker ook in Hilversum – al volop participeert. Wij zijn er van overtuigd dat buurten die meer eigenaarschap en verantwoordelijkheid voor hun directe omgeving nemen en krijgen, sterkere buurten worden. Dan ontstaat meer betrokkenheid, meer energie, een sterkere buurtidentiteit en goede netwerken, waarin mensen elkaar sneller vinden en naar elkaar omzien. Sterke buurten zijn leefbaarder, veiliger, socialer, zorgzamer, economisch sterker en





initiatiefrijker. Sterke buurten zijn extra van belang, mocht Hilversum in de komende tijd geconfronteerd worden met een vraag om te fuseren.

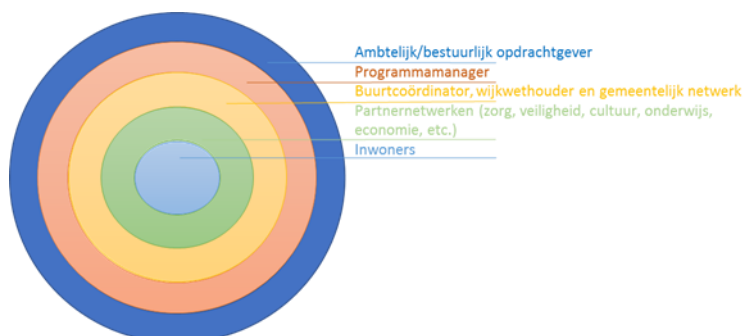
Er is brede erkenning dat de manier waarop de overheid werkt(e) niet meer aansluit op de vragen van de samenleving. Dit vraagt om:

- een andere rol van de gemeente: faciliterend en responsief , met oog voor het algemeen belang en de individuele veiligheid van inwoners;
- een andere rol voor buurten, (initiatiefrijk, gericht op zoveel mogelijk eigen buurtbeheer, passend bij de energie in de buurt en buurtidentiteit).

De verandering organiseren wij al geruime tijd in het Sterprogramma Buurten, als één van de vijf politieke prioriteiten in de begroting. Ook onze maatschappelijke partners in de zorg, het onderwijs, de veiligheid/politie, corporaties, culturele instellingen, ondernemers en welzijn maken op dit moment de slag naar buurtgericht werken. We blijven het buurtgericht werken in 2017 en 2018 organiseren in het (ster-)programma buurten, om extra aandacht te kunnen blijven geven aan deze prioriteit.

Daarna moeten buurtbeheer, buurtgericht werken en burgergericht denken steeds meer 'gewoon' zijn. Dit betekent:

1. Stevige programmasturing richt zich op het bereiken van een goede balans tussen de gemeentelijke organisatie/processen en de dynamiek in de buurten én om te bepalen wat de gemeente wel en niet kan faciliteren.
2. Het prioriteren in de buurtcyclus is noodzakelijk om plannen ook tot een succes te maken. De organisatie richt zich als eerste in op de opbrengst van de buurtcyclus. Stevige programmasturing betekent soms ook: terugduwen en 'nee' zeggen.
3. Voor buurtinitiatieven die we faciliteren, versterken we de integrale sturing en het eigenaarschap in de organisatie.
4. Het buurtgericht werken en de implementatie van de omgevingswet vraagt voor een aantal onderdelen hetzelfde van de organisatie. Denk aan het ontwikkelen van toepassingen voor wijkgerichte informatie en het peilen van draagvlak. Op middellange termijn zal de organisatie steeds meer werken vanuit de plek waar het gebeurt en zo aansluiten op de energie in de buurten.



*actueel meerjaarsaldo*

<b>Programma</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>
02 Zorg	3.078	2.768	2.768	2.768	2.768
04 Bestuur	300	300	300	300	300
Vastgesteld saldo	3.378	3.068	3.068	3.068	3.068
02 Zorg	300	310	310		
04 Bestuur	200	200	300	200	200
Saldo na kadernota	3.878	3.578	3.678	3.268	3.268

bedragen x € 1.000

## Omgevingswet

Per medio 2019 zijn 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving samengevoegd in één wet; de Omgevingswet. Deze wet gaat over het duurzaam in stand houden/bereiken van een gezonde fysieke leefomgeving en het doelmatig beheer en gebruik van die fysieke leefomgeving voor maatschappelijke functies.

De invoering van de Omgevingswet is naast de instrumentele stelselwijziging vooral een cultuuropgave.

Vanaf het najaar van 2016 is de voorbereiding voor de implementatie gestart. De organisatie is vol op stoom met voorbereidingen om in 2019 met de nieuwe wet te kunnen werken. Tot de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar 2018 is het van belang dat de Raad het ambitieniveau vaststelt op basis waarvan de organisatie de voorbereidingen verder vormgeeft. Zowel qua bedrijfsvoering (informatievoorziening, cultuur, HR, financiën), participatie en inhoud. Dit laatste betekent een intensief traject ten behoeve van het opstellen van de omgevingsvisie; we gaan de bouwstenen inventariseren, voeren de gesprekken met de regio, professionals en onze inwoners en we brengen de vraagstukken in kaart. Keuzes in relatie tot de visie worden door de nieuwe raad genomen.

### 3. Financiële ontwikkelingen

#### Bekend door voorstel of Raadsinformatiebrief

De volgende ontwikkelingen zijn al bekend gemaakt middels een voorstel of Raadsinformatiebrief, de financiële consequenties worden nu verwerkt in de kadernota.

	2017	2018	2019	2020	2021
<b>Bekend bij de Raad door voorstel of Raadsinformatiebrief</b>	<b>412</b>	<b>918</b>	<b>1.157</b>	<b>1.066</b>	<b>1.076</b>
1 Taskforce en woningbouwprogrammering	110	50			
2 Financieringsvoorstel Groen Beleidsplan.			110	120	130
3 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	201	598	600	599	599
4 Transformatie welzijn & zorg	300	310	310		
- dekking uit Reserve, va 2020 oplossen binnen transformatie zorg & welzijn		-310	-310		
5 Regionale samenwerkingsagenda		263	395	395	395
- MRA bijdrage/cultuur inzet		-224	-224	-224	-224
- taakstelling op RSA opnemen voor organisatie		-20	-75	-75	-75
Uitvoering RSA sociaal domein	150	300			
- dekking reserve decentralisaties sociaal domein: RSA sociaal domein	-150	-300			
6 Decembercirculaire	-20	-20	-20	-20	-20
7 Verkoop panden Koninginneweg 51 en Hoflaan 18 aan Bink.	-679	71	71	71	71
8 Financiële voorstellen van de kadernotitie Buurtgericht Leven Leve de Buurt	200	200	300	200	200
9 Hilversumpas	300				

#### 1. Taskforce en woningbouwprogrammering (RIB 2017-26)

Op 16 februari 2017 zijn met de woningcorporaties en de huurdersorganisaties prestatieafspraken ondertekend. Een belangrijk onderdeel hiervan is de oprichting van een taskforce woningbouw. Deze taskforce is verantwoordelijk voor het daadwerkelijk realiseren van de in de woonvisie vastgestelde nieuwbouw en richt zich in eerste instantie op de realisatie van sociale huurwoningen.

Voor 2016 was in de begroting voor de prestatieafspraken een bedrag opgenomen van € 400.000. Deze is vrijgevallen. De kosten van de voor 2017 en 2018 geplande activiteiten bedragen € 160.000.

#### 2. Financieringsvoorstel Groen beleidsplan

Op 4 december 2012 is het Groenbeleidsplan 2030 door de Raad vastgesteld. Hierbij is besloten dat de financiële consequenties van de maatregelen van de plusambitie worden verwerkt in de zomernota 2015 (jaarschijf 2019 en verder). Dit is echter nog niet verwerkt en wordt daarom nu opgenomen. Voor uitvoering van maatregelen van de plusambitie, op de middellange termijn (2019-2024) is nodig:

- een jaarlijks bedrag van € 30.000 voor éénmalige niet te activeren kosten;
- een jaarlijks bedrag van € 300.000 aan investeringsbudget en
- een verhoging van de jaarlijkse structurele middelen met € 80.000.

#### 3. Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Op 7 juni 2017 zijn de Programmabegroting 2018 en Jaarstukken 2016 van de Veiligheidsregio in de Raad behandeld. Ten aanzien van de jaarrekening 2016 is besloten dat Hilversum bijdraagt aan het tekort. De Programmabegroting 2018 leidt voor Hilversum tot een structurele verhoging van gemiddeld € 600.000. Naar aanleiding van de aangekondigde stijgende bijdragen is de opdracht gegeven tot nadere bezuinigingsvoorstellen te komen. Maar aangezien de inflatie- en prijscorrectie in de eigen begroting is opgenomen van de Veiligheidsregio, wordt uit prudentie deze verhoging bij de Kadernota meegenomen.

#### 4. Transformatie welzijn & zorg (RIB 2016-82)

In de nota Buurtgericht Leven/Leve de Buurt en de eerder vastgestelde nota 'de Sterke Buurt' is het belang van een stevige basisinfrastructuur vastgelegd voor de kwetsbare Hilversumse inwoners. Deze sociale basisinfrastructuur bestaat uit algemene en collectieve voorzieningen (professionele zorg), alsmede de informele zorg en faciliteiten van inwoners. Voorzieningen die zonder indicatie beschikbaar zijn voor inwoners en die o.a. ten doel hebben om zwaardere vormen van ondersteuning te voorkomen. De buurt- en de zorgnetwerken hebben een functie in de transformatie van deze

basisinfrastructuur en zijn volop in ontwikkeling.

Voor het kunnen blijven garanderen van een stevige basis aan algemene/collectieve voorzieningen is structureel meer geld nodig. In de raadsinformatiebrief (nr. 2016-82) is opgenomen dat het college de bezuinigingstaakstelling van € 310.000 voor 2018 en verder wil bijstellen en het welzijnsbudget ten opzichte van 2017 niet verder verlagen. Ook de taakstelling 2017 zal niet volledig gehaald worden.

#### 5. Regionale samenwerkingsagenda (inclusief sociaal domein)

Voor het uitvoeren van de Regionale Samenwerkingsagenda (RSA) heeft de Regio een Uitvoeringsprogramma opgesteld. Om dit programma te kunnen realiseren is een structurele verhoging nodig. Een deel daarvan is al opgenomen binnen onze begroting. Daarnaast is als prikkel om zaken niet dubbel te doen een gedeeltelijke taakstelling voor de organisatie opgenomen. Voor het sociaal domein zijn in aansluiting op deze agenda inhoudelijke onderwerpen uitgewerkt in een tweejaarlijks uitvoeringsprogramma. Deze richten zich op de veranderopgaven waarin we regionaal samenwerken. Gezien de tijdelijke investeringsimpuls die wordt gevraagd, wordt voorgesteld de bestemmingsreserve Sociaal Domein hiervoor aan te wenden.

#### 6. Decemercirculaire (RIB 2017-06)

De budgetten worden aangepast conform het overzicht in de RIB over de decemercirculaire.

#### 7. Verkoop panden Koninginneweg 51 en Hoflaan 18 aan BINK (RIB 2017-18)

De panden aan Koninginneweg 51 en Hoflaan 18 zijn verkocht aan BINK voor € 1,3 mln. In de begroting 2017 is al een bedrag van € 500.000 opgenomen. De begroting wordt nu gewijzigd voor de netto opbrengst en gedeerde huurinkomsten en wegvallende lasten.

#### 8. Financiële voorstellen van de kadernotitie Buurtgericht leven: Leve de Buurt

Op 8 maart 2017 heeft de raad de kadernotitie "Buurtgericht Leven: Leve de Buurt" vastgesteld en besloten de financiële voorstellen te betrekken bij de Kadernota 2017. Voor buurtgericht werken wordt het budget met € 200.000 verhoogd, zodat een structureel budget van € 500.000 beschikbaar is. Hiervan willen we € 200.000 inzetten als 'smeeroliegeld' waarmee buurtcoördinatoren snel kunnen schakelen. Het bedrag van € 300.000 willen we inzetten als stimuleringsbudget voor initiatieven uit buurten. Voor een experiment met een burgerbegroting maken we in 2019 apart € 100.000 voor proces- en organisatiekosten vrij.

#### 9. Hilversumpas

De raad heeft zich bij de behandeling van de Kadernota 2016 positief uitgelaten ten aanzien van een stadspas en in andere besprekingen meegegeven dat de Hilversumpas er voor alle inwoners en ondernemers moet zijn. Een initiatiefgroep, gevormd door de stichting Gooische Gulden, de stichting Dudokjes en de BV Hilversum beschikt over de benodigde kwaliteiten en is bereid de pas te introduceren en te beheren. De initiatiefgroep verwacht na de zomer van dit jaar met een voorstel te komen, in het najaar volgt een uitgewerkte aanpak. Vooruitlopend hierop wordt een bedrag van € 300.000 gereserveerd.

### Bekende ontwikkelingen (op (Ster)programma's)

Al eerder genoemde plannen op de Sterprogramma's zijn nu uitgewerkt en onderbouwd. Dit heeft de onderstaande financiële effecten.

	2017	2018	2019	2020	2021
<b>Bekende ontwikkelingen (op (Ster)programma's)</b>	-	<b>985</b>	<b>725</b>	<b>625</b>	<b>525</b>
10 Stationsgebied	-	260	100	100	
11 Promotie en profilering Hilversum Mediastad (Media)	-	350	250	150	150
12 Cultuur	-	75	75	75	75
13 Vereenvoudiging eigen bijdrage (nw zorgtaken)	-	150	150	150	150
- Dekking voordeel individuele voorzieningen	-	-150	-150	-150	-150
14 Fietsparkeren (Centrum)	-	300	300	300	300

#### 10. Stationsgebied

Na positieve besluitvorming in 2017 over stedenbouwkundigplan en bestemmingsplan wordt er in

2018 en verder gewerkt aan de uitwerking van de plannen. Het budget uitvoeringskosten wordt verhoogd, ook om kosten voor onderzoeks- en participatietraject kleine spoorbomen te dekken.

#### 11. Promotie en profilering Hilversum Mediastad

In 2016 en 2017 is gestart met het versterken van de zichtbare en beleefbare Mediastad (Cultuurbeleid, Mediavisie en Centrumvisie), door evenementen te stimuleren, het voorbereiden van de Media Mile en een marketingorganisatie op te starten. Deze initiatieven vragen doorontwikkeling en/of borging met ingang van 2018. De budgetten worden ingezet voor marketingorganisatie, evenementen en mediacultuurprogrammering (doorontwikkeling Media Mile)

#### 12. Cultuur

Er is structureel onvoldoende capaciteit om op een goede manier uitvoering te geven aan de cultuurnota Metrum en de contacten met het culturele veld te onderhouden. Daarom wordt de personele capaciteit met 1 FTE uitgebreid.

#### 13. Vereenvoudiging Eigen Bijdrage Regeling

Zoals aangegeven in de wethoudersbrief "evaluatie verordening Sociaal Domein en Eigen bijdrage Wmo" van 28 maart worden er op dit moment zeventien verschillende tarieven gehanteerd bij het CAK voor het heffen van de eigen bijdrage. Hierdoor ontstaan er een aantal knelpunten.

Er wordt daarom gekeken of dit opgelost kan worden door 1 tarief te hanteren. Het aanpassen van de wijze van eigen bijdrage heffing (binnen de landelijke kaders) is een bevoegdheid van de raad, omdat het in de verordening Wmo is vastgelegd. Wijziging van de verordening staat gepland voor 1 januari 2018.

Het precieze financiële effect van deze maatregel is niet uit te rekenen, omdat gemeenten geen toegang hebben tot de inkomensgegevens van inwoners die eigen bijdrage betalen. Voorlopige inschatting van deze maatregel is een vermindering op de inkomsten Eigen Bijdrage van ca. € 150.000. Dit zal gedekt worden uit de verwachte voordelen op de individuele voorzieningen.

#### 14. Fietsparkeren

Het vastgestelde Plan van Aanpak Fietsparkeren voorziet in realisatie van onder andere 2 bebouwde fietsparkeervoorzieningen inclusief openbaar toilet. Voor huur, inrichting en exploitatie wordt een structureel budget van € 300.000 opgenomen.

### Autonome ontwikkelingen

Om een zo volledig mogelijk integraal beeld van het financiële beeld te hebben, worden in de grote autonome ontwikkelingen meegenomen.

	2017	2018	2019	2020	2021
<b>Autonome Ontwikkelingen</b>	<b>170</b>	<b>-270</b>	<b>-395</b>	<b>355</b>	<b>280</b>
15 OFGV Asbest: nieuwe wettelijke taak	45	180	180	180	180
16 Bouwleges		-1.000	-900		
17 Omgevingswet		pm	pm		
18 Verplichte energie audit (wetgeving) en toename vergunningen		150	150	75	75
19 Wet Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen		150			
20 Minimaregeling	200	100			
- dekking minimaregeling binnen eigen zorgbudgetten	-200	-100			
21 Introductie "in control-statement" a.g.v. wetwijziging	125	250	250	250	250
- terugverdienen "in control-statement" in de organisatie			-75	-150	-225

#### 15. OFGV Asbest: nieuwe wettelijke taak

Vanaf 2024 geldt er in Nederland een verbod op asbestdaken. Het is belangrijk tijdig te beginnen met informeren en stimuleren van het op een zorgvuldige wijze verwijderen en afvoeren van asbest zowel door bedrijven als particulieren. Dit is een taak die een tijdelijk karakter heeft en nu niet door de gemeente wordt uitgevoerd, om die reden bestaat de intentie deze taak onder te brengen bij de OFGV. De eigen capaciteit is gebaseerd op controle op de uitvoering, overleg en het afhandelen van vragen die desondanks bij de gemeente terecht komen.

16. **Bouwleges**

In december 2016 zijn de bouwleges 2016 door vertraging in het Masterplan Monnikenberg met € 1.900.000 verlaagd. Op dit moment loopt een bestemmingsplanprocedure om dit plan gedeeltelijk te herzien. De bouwleges worden verwacht gefaseerd in 2018 en 2019 binnen te komen.

17. **Omgevingswet**

In de gemeentelijke begroting 2017 is in beginsel € 1 miljoen gereserveerd voor de implementatie van de Omgevingswet, gelijkelijk verdeeld over 2017, 2018 en 2019. Momenteel wordt gewerkt aan het nader onderbouwen van dit budget.

In deze fase is geconstateerd dat het betreffende budget betrekking heeft op de bemensing die gemoeid zal zijn met de stelselwijziging en bijbehorende proces- en cultuurverandering. Aspecten als bijvoorbeeld inkoop van ICT applicaties, fysieke aanpassingen en pilotprojecten die zijn gewenst gedurende de komende implementatieperiode zijn niet begroot.

Mocht in de loop van 2017 blijken dat de € 300.000 niet voldoende is voor 2017 en/of 2018, dan zal ten tijde van het opstellen van de begroting 2018 worden onderbouwd waarom de budgetten voor 2018/2019 naar voren moeten worden gehaald. Een eventuele aanvullende budgettaire claim zal dan worden ingediend bij de Kadernota 2018.

18. **Verplichte energie audit (wetgeving) en toename vergunningen**

Voor handhaving is extra capaciteit nodig. Enerzijds gaat dit om structurele capaciteit door handhaving op de implementatie van de EU-richtlijn wat betreft energie-efficiëntie (EED) in de Nederlandse wetgeving (verplichte energie audit). Daarnaast is voor 2 jaar extra capaciteit nodig door de toename van het aantal aangevraagde omgevingsvergunningen.

19. **Wet Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen**

Vanaf 1 januari 2018 gaat de wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen in. Hiermee worden alle voorschoolse voorzieningen (kinderopvang 0-4 jaar, reguliere en VVE peuterspeelzalen) gelijkgeschakeld in kwaliteit, toezicht en financiën. Een overgangsregeling is noodzakelijk om voor organisaties de overgang van gesubsidieerde peuterspeelzaal naar commerciële peuteropvang mogelijk te maken. Bij gemeenten die geen middelen beschikbaar hebben gesteld, blijkt dat peuterspeelzalen failliet zijn gegaan waardoor er te weinig aanbod is. De gemeente is verantwoordelijk voor peuterspeelzalen en hiervoor moet eenmalig een overgangsregeling worden ingesteld. De verwachting is dat de overgangsregeling circa € 150.000 (incidenteel) kost.

20. **Minimaregeling**

Voor het minimabeleid verwachten wij de komende jaren een tekort. Dat wordt vooral veroorzaakt door de toenemende kosten voor bewindvoering. Op de langere termijn dalen de uitgaven door extra inzet op preventie als budgetcoaching en vooral ook door met de rechterlijke macht afspraken te maken over de inzet van bewindvoerders. Deze extra lasten zullen worden gedekt binnen de zorgbudgetten.

21. **Introductie "in control-statement" a.g.v. wetwijziging**

Vernieuwing BBV o.l.v. commissie Depla en de verscherping accountantscontrole heeft grote gevolgen voor de professionaliteit van de interne audit functie. Concreet betekent dit dat vanaf 2018 het college zelfstandig een rechtmatigheidsverklaring dient af te geven. Dit zogenaamde 'In Control Statement' is eigenlijk een certificaat van 'Goed Bestuur'. Om dit te bereiken moeten er flinke professionaliseringsstappen gezet worden op het gebied van interne beheersing (waaronder interne controle) in zowel de 1e lijn (processen), als 2e lijn (controlfuncties) en de 3e lijn (auditfunctie) gezet worden. De verwachting is dat deze professionalisering op termijn tot efficiency zal leiden in de organisatie.

## Knelpunten organisatie

De werkdruk is te hoog, terwijl de bestuurlijke ambities en bijbehorende plannen toenemen. De huidige capaciteit is hier niet op toegerust. Om de werkdruk aan te pakken is een aanpassing van de capaciteit van de organisatie noodzakelijk.

	2017	2018	2019	2020	2021
<b>Knelpunten Organisatie</b>	<b>600</b>	<b>760</b>	<b>980</b>	<b>820</b>	<b>-130</b>
22 Houdbaarheidsopgave; verlaging taakstelling personeel met 8 fte		165	385	450	450
23 Blijvende professionalisering inkoop		170	170	170	170
- Taakstelling inkoop		-300	-300	-300	-300
24 Toezichthouder OR door opgaven in de buurten		75	75		
25 Puza op orde: coördinator voor het team advies & ondersteuning		75	75	75	75
26 Puza op orde: impuls versnelling en vereenvoudiging werkprocessen	300				
27 Vastgoed op orde		75	75	75	75
28 Digitalisering (ID)	300	500	500	500	-
29 Doorontwikkeling besturing filosofie				-150	-300
30 Samenwerkingsorganisatie Regionaal (efficiency)					-300

### 22. Houdbaarheidsopgave; verlaging taakstelling personeel

Het verder realiseren van bezuinigingen op de formatie is op dit moment niet mogelijk. Oorzaak is dat er als gevolg van hoge ambitie veel tijd besteed wordt aan beleid maken, waardoor er onvoldoende tijd is voor de uitvoering, en dus zowel op beleid als uitvoering geen bezuiniging mogelijk is.

### 23. Blijvende professionalisering inkoop (2 fte)

Eind 2015 is er binnen de gemeente Hilversum gestart met het opzetten van een centrale inkoopafdeling, Concerninkoop. Door het professioneel aanbesteden heeft Concerninkoop in 2016 en 2017 aanzienlijke besparingen gerealiseerd, welke doorwerken in de jaren erna. Hiervoor was tijdelijk 2 fte beschikbaar. Het inkoopproces is een groeiproces, waar ook voor komende jaren ontwikkelpotentieel voor nodig is. Het blijvend professionaliseren van de inkoop (2 fte) vanaf 2018 ad € 170.000 wordt (meer dan) gedekt door de verhoogde taakstelling met betrekking tot de aanbestedingen die komend jaar worden uitgevoerd.

### 24. Toezichthouder OR door opgaven in de buurten

Ten behoeve van de uitvoering van programma Buurten is voor een periode van 2 jaar een medewerker participatie Openbare Ruimte nodig. De werkzaamheden zijn vooral gericht op het uitvoeren van participatie initiatieven in de Openbare Ruimte.

### 25. Puza op orde: coördinator voor het team advies & ondersteuning

De grootte van het team advies & ondersteuning en de complexiteit van de inhoud zorgen ervoor dat een coördinator noodzakelijk is ter ondersteuning van de teammanager.

### 26. Puza op orde: impuls versnelling en vereenvoudiging werkprocessen

De afdeling Publiekszaken heeft een Plan van Aanpak opgesteld om de basis op orde te krijgen. Het plan richt zich op het wegwerken van achterstallig werk, het lean maken van processen en verbeteren van producten. Tijdens de implementatie fase blijft de winkel open om de dienstverlening op peil te houden. Dat betekent dat er extra handen nodig zijn om de werkzaamheden die behoren tot het PvA uit te voeren. Uiteraard wordt er bij de implementatie gezorgd voor aansluiting bij het programma Buurten en het programma Omgevingswet.

### 27. Vastgoed op orde

Om de slag naar een goedlopend professioneel team Vastgoed te maken is er extra capaciteit nodig. Dit geldt zowel voor de functie van senior adviseur als voor medewerker grondzaken/vastgoed. Dit laatste blijkt ook uit benchmarking met gemeenten van vergelijkbare grootte.

### 28. Digitalisering (ID)

Vanuit de Rijksagenda Digitale overheid 2020 en het College programma zijn de belangrijkste digitale ontwikkelingen voor Hilversum meerjarig geïnventariseerd en geprioriteerd op noodzaak en urgentie. Er wordt ingezet op een scenario op basis van de volgende criteria: wettelijk of bestuurlijke verplichting (bijv. sterprogramma Buurten /Omgevingswet), verbetering digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven, afmaken van bestaande ICT projecten. Daarnaast uitgebreid met basis op orde

(ICT bedrijfszekerheid) en ontwikkeling in de organisatie (zoals digitale handtekening, verbetering ICT processen, digitaal personeelsdossier en noodzakelijke aanbesteding van een nieuw zaaksysteem/internet).

#### 29. Doorontwikkeling besturing filosofie

Inmiddels functioneert de nieuwe organisatie nu drie jaar. De combinatie van lijn- en matrix sturing behoeft op onderdelen enige aanpassing. Her en der is sprake van onnodige complexiteit en overlap, waardoor op sommige plekken onnodig veel afstemming en overleg is vereist. Dit is niet efficiënt. Daarom is op termijn een beperkte reductie lijn- en/of programmamanagement mogelijk. De nieuwe gemeentesecretaris krijgt opdracht hieraan invulling te geven.

#### 30. Samenwerkingsorganisatie Regionaal (efficiency)

Positief gevolg van het bestuurskrachtonderzoek is dat de bereidheid in de regio om op een aantal gebieden, o.a. staftaken, te gaan samenwerken. Hoewel het op dit moment nog niet zichtbaar is, verwachten wij dat op den duur deze samenwerking tot schaalvoordelen kan leiden.

### Overige financiële ontwikkelingen

	2017	2018	2019	2020	2021
<b>Overige financiële ontwikkelingen</b>	<b>-2.245</b>	<b>-1.415</b>	<b>-540</b>	<b>385</b>	<b>360</b>
31 Veiligheid (ondermijning en preventie woninginbraken)		240	140	140	140
32 Goois Natuur reservaat	120	220	220	220	220
33 Structurele impuls in sport	60	175	175	125	125
34 Slimme Lantaarnpalen en Urban Strategy Framework		150	100	50	
35 Integrale ketenaanpak jeugdoverlast – verlenging jeugd BOA's		150	150	150	150
36 Sociaal Werkgeverschap		100	125	150	175
37 Financiering DAC	75	75	75	75	75
38 Financieel beleid: incidenteel budget voor kansen		600	600	600	600
39 Rioolheffing naar eigenaar i.p.v. gebruiker / verbetering kostendekking		-700	-700	-700	-700
40 Dekking reserve decentralisaties sociaal domein: BUIG tekort	-2.500	-2.000	-1.000		
41 Vrijval 50 % stelpost autonome ontwikkelingen 2018		-425	-425	-425	-425

#### 31. Veiligheid: ondermijning en preventie woninginbraken

Via o.a. het cluster OOV, toezichthouders, burgers en buurtcoördinatoren, worden diverse signalen verzameld betreffende ondermijning die een vervolg moeten krijgen. Er wordt momenteel een knelpunt ervaren in de beschikbare capaciteit. Om effectief de signalen ten aanzien van ondermijning op te kunnen pakken is een aanvullende formatie van 2 fte nodig voor juridische handhaving. Daarnaast loopt er in het kader van Veiligheid een project gericht op inbraakpreventie. In dit project worden ca. 400 huurwoningen (in bezit van woningcorporaties) en ca. 200 particuliere woningen voorzien van extra hang- en sluitwerk, waarmee de woningen “voldoen” aan PKVW-light. De werkzaamheden hiervoor zijn gestart eind 2016 en lopen door in 2017. Vanwege het succes van het project en het maatschappelijke effect stellen we voor om in 2018 een vervolg te geven aan het project (kosten € 100.000). Voor de verlenging stellen we nadrukkelijk de randvoorwaarde dat de woningbouwcorporaties weer (financieel) meedoen. Hier zetten we onder andere op in door gebruik te maken van de contacten uit het sterprogramma Wonen. Daarnaast verwachten we wederom subsidie van het rijk.

#### 32. Goois Natuur Reservaat

Het betreft hier een vraag van het GNR voor ophoging van de participantenbijdrage. Vanaf 2018 hanteert de gemeente structurele ophoging van de bijdrage GNR van € 220.000. Het opgenomen bedrag is exclusief de reeds in de programmabegroting opgenomen participantenbijdrage aan GNR en structureel 1 euro extra bijdrage per inwoner.

We vinden het te vroeg om dit jaar al een besluit te nemen over nog verdere ophogingen in 2019 en 2020, zoals het GNR voorstelt op basis van het Beleidsplan GNR 2017-2020. Eerst willen wij komend jaar verandering, transitie zien bij het GNR. Ook willen we kunnen sturen via de gemoderniseerde jaarlijkse beleidscyclus van het GNR. Aansluitend bij deze cyclus, zullen wij in 2018 aan de hand van



Jaarplan GNR 2019 (inclusief begroting) een besluit nemen over definitieve verdere ophoging van onze steun aan GNR vanaf 2019.

**33. Structurele impuls in Sport**

Al in 2016 is het initiatief genomen om de traditie van internationaal toptennis op het Melkhuisje in Hilversum in oude glorie te herstellen. Het opzetten van een tennisevenement met nationale en internationale toptennissers gaat onder de naam “Melkhuisje Masters” in de periode van 18 tot 20 mei 2017 door.

We zijn van oordeel dat sport in Hilversum naar een hoger ambitieniveau moet worden gebracht. Zo is bijvoorbeeld het Europese hoofdkwartier van Nike gevestigd in Hilversum. Ook verhuist binnenkort een innovatieve bedrijf op het raakvlak van sport en media, namelijk Goalline technologie naar Hilversum en in mei komt er een lector sport en media.

We willen sport daarom in een breder kader stellen, en op deze manier structureel middelen vrijmaken om grootschalige sportevenementen met een grote media impact naar Hilversum te kunnen halen en/of te ondersteunen.

**34. Smart City Network (Lantaarnpalen) en Urban Strategy Framework**

De aanbestedingsprocedure in 2017 leidt tot mogelijke realisatie van een Smart City Network. Dit vraagt specifieke expertise en begeleiding die extern zal worden aangetrokken. Verder staat het aanjagen van een consortium van investeerders voor het Media Park gepland, inclusief de uitwerking van economisch en stedenbouwkundig ontwikkelperspectief voor het Media Park en de omgeving. De gemeente participeert in een breder consortium en zal naar verwachting ook hier specifieke juridische- en vastgoedexpertise moeten aantrekken.

**35. Integrale ketenaanpak jeugdoverlast – verlenging jeugd BOA's**

Op 9 november 2016 heeft de gemeenteraad besloten voor 2017 (met start al eind 2016) een tweetal jeugd BOA's in te zetten. Uit de evaluatie blijkt dat deze inzet succesvol is. Daarnaast heeft de raad de burgemeester gevraagd om inzicht in de integrale ketenaanpak jeugdoverlast en ook met voorstellen te komen dit te verbeteren. De inzet van jeugd BOA's past hier uitstekend in, daarom wordt de inzet structureel gemaakt.

**36. Sociaal werkgeverschap**

In het sociaal akkoord uit 2013 is de afspraak opgenomen dat de overheid en bedrijfsleven extra banen creëren voor mensen met een arbeidsbeperking (een ernstige fysieke, psychische of een verstandelijke beperking hebben).

Voor Hilversum betekent dit dat in 2024 10 mensen uit deze doelgroep werkzaam moeten zijn in deze organisatie. Er zijn inmiddels 3 mensen geplaatst. Geen van deze drie is nu nog werkzaam. Een kandidaat is zelf gestopt omdat hij van mening was hier nog niet aan toe te zijn, 2 kandidaten zijn uitgevallen wegens psychische druk. Inmiddels staan we op het punt 2 mensen te gaan plaatsen. Plaatsing binnen de formatie is niet mogelijk, de belastbaarheid van deze mensen is zeer beperkt. Zij worden daarom nu boven de formatie geplaatst. De kosten van een plek zijn € 25.000 per plaats. In 2017 is ons doel het plaatsten van 3 personen. 1 daarvan wordt gefinancierd vanuit het generatiepact, 2 brengen we tijdelijk ten laste van het formatiebudget. Doel is in 2018 5 mensen te plaatsen, oplopend naar 10 in 2024. Uiteindelijk is het benodigde budget dan € 225.000 in 2024.

**37. Financiering DAC**

Sinds de oprichting in 2015 ontvangt het DAC een basis subsidie van € 50.000. Deze subsidie is bestemd voor de instandhouding van de voorziening (coördinatie basisprogrammering zoals lezingen, en fysieke locatie). Gemeten in bezoekersaantallen en projecten is het DAC succesvol geweest. Gebleken is dat het DAC nu onvoldoende slagkracht heeft om het huidige niveau van programmering voort te zetten en zich te ontwikkelen als een professionele organisatie. Het huidige bestuur is een uitvoerend bestuur en dit is niet houdbaar. We willen daarom de jaarlijkse basissubsidie voor het DAC met € 75.000 per 2018 structureel verhogen ten behoeve van: Herstel van de taak en positie van het bestuur (verduurzamen van een kwalitatief goed bestuur); Professionalisering organisatie (doorontwikkeling en uitvoering strategische visie, fondsenwerving, realisering

samenwerkingsverbanden); Inhoudelijke ontwikkeling en realisering basisprogrammering (aansluiting Media Mile, innovatie en talentontwikkeling).

#### 38. Budget voor nieuwe kansen

In de raad van juli wordt de financiële verordening behandeld die nieuwe spelregels bevat voor het financiële beheer in de gemeentelijke organisatie. Hierin is opgenomen dat een bedrag ter grootte van 0,25% van de totale lasten van de begroting wordt gereserveerd voor 'Nieuwe kansen'. Deze mag alleen worden aangesproken voor uitgaven die onvoorzienbaar en incidenteel zijn, en maakt het mogelijk om in te spelen op een kans, die mogelijk verloren gaat als eerst een voorstel naar de raad wordt gebracht.

#### 39. Rioolheffing naar eigenaar i.p.v. gebruiker / verbetering kostendekking

Wij maken het riooltarief 100% kostendekkend (was 95 %). De kostendekking van de afvalstoffenheffing stijgt naar ca. 90%. De opbrengst stijgt daardoor met respectievelijk € 200.000 en € 500.000. De effecten voor gebruikers zijn overwegend positief. In een enkel geval kan een groep hier nadeel van ondervinden, door bijvoorbeeld het wegvallen van de mogelijkheid tot kwijtschelding. Ter compensatie zal het college in dat geval andere instrumenten inzetten binnen het minimabeleid.

#### 40. Dekking reserve decentralisaties sociaal domein: BUIG tekort

In lijn met het voorstel project Winst dat in juni in de raad is geweest, wordt het begrote tekort van de BUIG gedekt uit de reserve sociaal domein.

#### 41. Stelpost autonome ontwikkelingen

In de begroting is jaarlijks een stelpost opgenomen voor autonome ontwikkelingen van € 850.000. Omdat in de kadernota al een aantal autonome ontwikkelingen wordt meegenomen, valt de helft hiervan voor 2018 vrij. Het restant is dan beschikbaar bij het opstellen van de begroting 2018.

### Aanpassing financieel beleid

	2017	2018	2019	2020	2021
<b>Aanpassing financieel beleid</b>	<b>679</b>	<b>1.000</b>	<b>1.000</b>	<b>8.241</b>	<b>880</b>
42 effecten nieuw financieel beleid		4.355	1.190	560	880
dekking financieel beleid uit algemene reserve		-3.355	-190		
43 Extra dotatie algemene reserve	679			7.681	

#### 42. Aanpassing financieel beleid

In de raad van juli wordt de financiële verordening behandeld die nieuwe spelregels bevat voor het financiële beheer in de gemeentelijke organisatie. De toetsstenen voor de nieuwe spelregels zijn: transparantie, toekomstgerichtheid, voorzichtigheid en eenvoud. Op basis van deze uitgangspunten zijn regels geformuleerd die er onder meer voor zorgen:

- dat er geen budgetten ontstaan of blijven bestaan zonder duidelijk bestedingsdoel (beukennoten);
- dat helder is hoe en wanneer wij de raad informeren over financiële afwijkingen;
- dat toekomstige generaties niet beperken in hun keuzes omdat er geactiveerd wordt niet onnodig met lasten worden opgezadeld doordat er te veel kosten, onder meer overhead, over een reeks van begrotingsjaren worden gespreid in plaats van dat ze in het jaar waarin ze optreden worden genomen (VAT-kosten);
- dat wij met minder financiële middelen meer maatschappelijk rendement kunnen behalen door het instrument "garantieverlening" vaker maar verantwoord in te zetten.

Sommige van deze regels hebben op de korte termijn nadelige, andere voordelige financiële consequenties. Per saldo leiden de nieuwe regels in de eerstvolgende jaren tot een extra budgettair beslag. Daartegenover staat een gezonde financiële huishouding en een begroting die niet tot in lengte van jaren vastligt door het onnodig activeren van uitgaven en het vasthouden van "beukennoten".

#### 43. Extra dotatie algemene reserve

Uitgaande van de regel dat structurele uitgaven niet gedekt worden uit incidentele meevallers wordt vanuit prudent degelijk financieel beleid het begrote overschot op de verkopen en grondexploitaties toegevoegd aan de algemene reserve. Dit borgt het streven naar schuldreductie.

### Ten laste van resultaat 2016

Onderstaande ontwikkelingen hebben een incidenteel karakter. Deze worden ten laste gebracht van het rekeningresultaat 2016.

	2017	2018	2019	2020	2021
44 Inrichting woning statushouders	200	120	80		
45 Financiering DAC (impuls eigen vermogen)	100				
46 Monument op het marktplein	125				
47 Revolverend fonds maatschappelijk vastgoed		500			
Bestemming resultaat 2016	-425	-620	-80		

#### 44. Leningen inrichtingskosten

Vrijwel alle statushouders zijn na toewijzing van een woning in Hilversum niet in staat de inrichting van de woning te bekostigen. Hiervoor kunnen zij een lening aanvragen. De statushouder lost de lening maandelijks af, maar kan per definitie – zolang het inkomen bestaat uit het minimum – de lening niet in zijn geheel aflossen. Een deel hiervan komt daarom ten laste van de bijzondere bijstand.

#### 45. Financiering Dudok Architectuur Centrum

Het DAC heeft in de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan het opbouwen van herkenbare positionering op het gebied van architectuur en erfgoed. Dat is zeer succesvol verlopen. Het DAC wist op meerder onderwerpen de burgerzaal vol te krijgen met zinvolle debatten rond Dudok. Dankzij de inspanningen zijn de bezoekersaantallen en de rondleidingen door ons Raadhuis fors toegenomen. Daarnaast moet het DAC om de weekenden open te zijn fors betalen voor bewaking in het raadhuis. Met de huidige ondersteuning is dit niet vol te houden. Verdere ontwikkeling vraagt versterking van de bedrijfsvoering en het verdiepen en uitbreiden van de programmering. Het DAC wordt dan aantrekkelijker als partner om mee samen te werken, in projecten, exposities en educatie voor hilversumse leerlingen. Daarom wordt naast de verhoging van de structurele bijdrage (punt 37) een eenmalige subsidie van € 100.000 in 2017 verleend. Hiermee wordt het eigen vermogen van het DAC versterkt hetgeen de kracht van de programmering en de bedrijfsvoering vergroot.

#### 46. Monument op het marktplein

In het Dudokjaar hebben we moeten besluiten voorlopig geen Dudokmonument op de markt te realiseren. Inmiddels hebben wij het verzoek gekregen van een aantal initiatiefnemers om bij te dragen aan een op te richten monument op het marktplein. Het betreft een initiatief van nationale allure, dat tot stand moet komen door een combinatie van private, publieke en crowdfunding bijdragen. Wij stellen voor de oorspronkelijke ambitie voor het Dudokjaar dat immers in 2016 werd afgesloten te ondersteunen met het budget dat daar tijdens het Dudokjaar voor in gedachte was. Vanuit het positieve resultaat over 2016 (Dudokjaar) wordt € 125.000 gereserveerd om de realisatie van een het Dudokmonument mede mogelijk te maken.

#### 47. Revolverend fonds maatschappelijk vastgoed

De gemeenteraad heeft in 2016 € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het revolverend fonds maatschappelijk vastgoed. Dit ingestelde fonds is nog niet overgemaakt aan de uitvoerende partij Stichting Volkshuisvesting Nederland. Dit omdat de gemeente in 2016 nog geen aanvragen voor een stimuleringslening maatschappelijk vastgoed heeft ontvangen. We verwachten in 2017 wel aanvragen te ontvangen en zullen daarvoor ruim voldoende middelen overmaken aan SVN. We willen starten met een eerste tranche van € 500.000 in 2017 (dit is meegenomen in de overhevelingsvoorstellen bij de jaarstukken) en een tweede tranche van € 500.000 in 2018.

## 4. Financieel beeld

De financiële ontwikkelingen uit het voorgaande hoofdstuk leiden tot het volgende meerjarige financiële beeld:

Door raad reeds besloten vóór behandeling kadernota		2017	2018	2019	2020	2021
<b>Primaire Begroting 2017</b>		-	-259	-830	-3.732	-361
<b>Reeds vastgestelde begrotingswijzigingen</b>		<b>-278</b>	<b>-1.888</b>	<b>-2.595</b>	<b>-10.474</b>	<b>-2.793</b>
Septembercirculaire (14 dec '16)		-772	-1.848	-2.555	-2.756	-2.756
Promotie en profilering Hilversum Mediastad		200				
Media in de openbare ruimte (mediamile en stationsplein)		170				
Actualisatie grondexploitaties		-361	-3	-3	-7.681	
Restauratiefonds		485	-45	-45	-45	-45
Voorstel herinrichting entree Arenapark Oostzijde		-	8	8	8	8
<b>Besluitvorming onderweg (maar voor de kadernota)</b>		-	-	-	-	-
Doorontwikkeling Sociaal Plein/WINST		2.730	2.225	1.725	1.125	1.125
- Reserve decentralisaties Sociaal Domein		-1.605	-1.100	-600		
- Dekking voordeel individuele voorzieningen		-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125
<b>Geactualiseerd vastgesteld begrotingssaldo (2017-2021)</b>		<b>-278</b>	<b>-2.147</b>	<b>-3.425</b>	<b>-14.206</b>	<b>-3.154</b>
Financiële ontwikkelingen kadernota		2017	2018	2019	2020	2021
<b>Bekend bij de Raad door voorstel of Raadsinformatiebrief</b>		<b>412</b>	<b>918</b>	<b>1.157</b>	<b>1.066</b>	<b>1.076</b>
<b>Bekende ontwikkelingen (op (Ster)programma's)</b>		<b>-</b>	<b>985</b>	<b>725</b>	<b>625</b>	<b>525</b>
<b>Autonome Ontwikkelingen</b>		<b>170</b>	<b>-270</b>	<b>-395</b>	<b>355</b>	<b>280</b>
<b>Knelpunten Organisatie</b>		<b>600</b>	<b>760</b>	<b>980</b>	<b>820</b>	<b>-130</b>
<b>Overige financiële ontwikkelingen</b>		<b>-2.245</b>	<b>-1.415</b>	<b>-540</b>	<b>385</b>	<b>360</b>
<b>Aanpassing financieel beleid</b>		<b>679</b>	<b>1.000</b>	<b>1.000</b>	<b>8.241</b>	<b>880</b>
<b>Totaal Financiële ontwikkelingen kadernota</b>		<b>-384</b>	<b>1.978</b>	<b>2.927</b>	<b>11.492</b>	<b>2.991</b>
<b>Geactualiseerd begrotingssaldo (2017-2021)</b>		<b>-662</b>	<b>-169</b>	<b>-498</b>	<b>-2.714</b>	<b>-163</b>

Bij de vaststelling van de Kadernota door ons op 23 mei j.l. waren de financiële consequenties van de Meicirculaire nog niet bekend. Deze zullen worden meegenomen bij het opstellen van de programmabegroting 2018.

Wij zullen met de programmabegroting 2018 een structureel sluitend meerjarenperspectief presenteren waarin we de Kadernota, concreet hebben uitgewerkt. Dit sluit aan bij de wijze waarop de provinciale toezichthouder onze begroting beoordeelt. Er moet immers sprake zijn van een reëel en structureel sluitende begroting.

We blijven ook met een kritisch oog kijken naar het huidige takenpakket. Eventuele mogelijkheden tot besparingen die dan ontstaan, zetten we in eerste instantie in voor het behoud van een sluitend meerjarenperspectief; in tweede instantie gebruiken we de opbrengst om te investeren in de stad.

We behouden een robuust weerstandsvermogen waarbij ook kritisch wordt gekeken naar de ontwikkeling van de schuld- en vermogenspositie van Hilversum.

## Algemene reserve

De algemene reserve schommelt volgens onderstaande tabel in de beschouwde periode tussen ca. € 54 mln. en ca. € 76 mln. De algemene reserve zal eind 2017 naar verwachting uitkomen op circa € 68,5 mln.

verloop algemene reserve	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
beginstand	54.229	59.640	65.656	68.523	65.184	65.083	73.262
storting rekeningresultaat t-1	5.411	6.016	3.940				
begrote onttrekkingen			-1.327	-26			
kadernota 2017			254	-3.975	-270	7.681	
storting begroot resultaat				662	169	498	2.714
eindstand	59.640	65.656	68.523	65.184	65.083	73.262	75.976